

Transcriptie

JEUGDHERINNERINGEN VAN CASPARUS DE FREMERY, 1849-1855

Leiden 19 maart 1849.

Dood van Willem II 17 maart 1849.

Op raad van mijn vader, die mij dit journaal bezorgde toen ik 13 jaar oud was, wil ik gaarne daarin alles opteekenen wat voor mijn leeftijd merkwaardig is, wel overtuigd dat die herinnering mij in mijn volgend leven menig genoeglijk en ook nuttig oogenblik kan en zal verschaffen.

Op 17 maart werdt bij proclamatie door de ministers kennis gegeven van het overlijden van Z.M. Willem II in den vroegen morgen van dien dag. Die dood, even onverwacht als gevreesd, maakte algemeen een' diepen indruk, welke nog vermeerderd werd door de afwezigheid van zijnen opvolger Willem III, welke sind[s] geruimen tijd in Engeland was en van wien men niet geheel zeker was of hij de kroon zoude aannemen. Op 21 maart werd die onzekerheid echter door eene proclamatie van Z.M. Willem III opgeheven, waarbij hij verzekerde de kortelings verbeterde Grondwet volledige uitvoering te zullen geven.

Op uitnoodiging van Mr. Van der Goes van Naters heb ik met Papa, Jufvr. Goz, onze gouvernante, en Cato de plechtige begrafenisstoet van den overleden vorst ten zijnen huize gezien. Toen het lijk in de Nieuwe Kerk was aangekomen, hield ds. Breitenschild, predikant te 's-Hage, eene korte lijkrede, waarna Z.M. een' lauwertak (door zijne moeder gevlochte) op de kist nederlegde, met de verzekering dat hij dit in naam van het geheele volk deed en steeds trachte zoude al wat edel en goed was in de overledene te zullen opvolgen. Op dat oogenblik nam Z.M. een' der degens welke op de kist lagen, ter herinnering aan vroegere roemvolle wapenfeiten, en overhandigde die aan zijnen broeder Prins Henderik. Groot was de toevoeld [=toevloed] van menschen op dien dag te Delft; behalve in eene menigte schuiten en rijtuigen werden op dien dag langs de spoorweglinie ruim 20.000 menschen vervoerd en toch werd overal de orde gemakkelijk bewaard en had men nergens eenig ongeluk te betreuren.

Zilveren bruiloft van oom J.P. de F. op 9 april 1849.

Op 9 april 1849 vierde mijn oom Mr. J.P. de Fremery op de huize Ouwendijck hunne zilveren bruiloft [Mr. Jacobus Petrus de Fremery was op 9 april 1824 te Zutphen getrouwd met Sara Jacoba Hester Nederburgh; hij was burgemeester en secretaris van en notaris te 's-Gravenzande en woonde in huis Ouwendijck]. Daar Mama nog altijd te zwak was om vermoeienis door te staan, ben ik weder alleen met Papa en Cato hun gaan feliciteeren.

Inhuldiging Willem III 12 mei 1849. Intrede van Z.M. in de residentie 15 mei 1849.

De plegtige inhuldiging van onze nieuwe vorst had binnen de hoofdstad op 12 mei 1849 plaats.

Op de 15^e daaraanvolgende deed Z.M. zijne intrede in de residentie. Die intogt mogt ik weder bijwoonen door de goedheid van mijn oom Levoir [Charles Louis Levoir (1792-1871), Hagenaar, was op 11 september 1828 gehuwd met Jacoba Christina de Fremery (1805-1865)]. Ook toen was de algemeene deelneming groot. De verwachte illuminatie van dien avond werd echter uitgesteld, daar de koning zijn verlangen had te kennen [ge]geven om Rotterdam te

	bezoeken, waar intusschen op 13 mei om 7 uren 's morgens eene vreeselijke brand was uitgebarsten in de groote suikerraffinaderij van de Hr. Tromp en Co. Behalve deze fabriek werden ruim 20 panden, waaronder zeer groote, geheel vernield; 22 brandspuiten gaven den 1^e dag meer dan 4.000.000 kannen water, terwijl nog 26 meest van naburige plaatsen aangebragt, ook later gedeeltelijk in meer verwijderde buurten gesteld werden om het vuur dat wijd en zijd verspreid werd, onschadelijk te maken. Meer dan 8 dagen bleven verscheidene in werking om de vlammen die telkens weer doorbraken te bedwingen. Een voorstel van oom om de plaats van de brand te gaan zien werd gretig aangenomen en gaf mij de gelegenheid om de vreeselijke uitwerkselen van zulk een vuurgloed zooals in ons land welligt nimmer nog plaats had op te nemen. De groote schoorsteen der stoommachine stond nu nog alleen op de plaats waar vroeger in reusachtige gebouwen vele honderde menschen hun bestaan vonden en waarvan de schade op 3 à 4 million begroot wordt. Ook schijnt er weinig vooruitzicht tot wederopbouw van deze belangrijke fabriek. Terwijl wij daar waren, werden verschillende brandkasten van onder het puin opgedolven, waarvan de meeste door de massa puin, binten en andere zwaarte waren vernield, terwijl enkele meer gunstig geplaatst[te] toch ook bestand waren geweest tegen de vuurhitte, zoodat zelfs in een van dezelve, kort voor wij daar aankwamen, de eigenaar het papier van eenige rolletjes goud onbeschadigd had gevonden.
Komst bij den heer Eichman 6 nov. 1843, vertrek 4 augst. 1849.	Sinds 6 november 1843 bij den Hr. J.H. Eichman schoolgaande, ben ik aldaar den 4 augst. 1849 voor het laatst geweest. Vele moeite heeft die onderwijzer zich steeds gegeven om mij alles op eene aangename en bevattelijke wijze te doen leeren.
Komst op het gymnasium 3 sept. 1849.	Op 3 september 1849 ben ik na gehouden examen tot het gymnasium toegelaten met nog 14 andere jongelui en de lessen zijn op 10 september begonnen.
Verblijf te Rotterdam van 12 tot 31 aug. 1849.	In de vacantie heb ik nog eenige zeer aangename dagen te Rotterdam doorgebracht bij den Heer A.C. Hanegraaff [Adrianus Cornelis, 1811-1890, rijksbetaalmeester te Rotterdam, tr. Elseline de Klopper], een oud vriend van Papa, voornamelijk om kennis te maken met zijn zoon Cornelis Paulus Emilus [Cornelis Paul Elselin, geb. Rotterdam 22 augustus 1835; hij zou kantonrechter te Brielle, Alkmaar en Rotterdam worden], wiens 14 ^e verjaardag op den 22 augustus 1849 ik toen ook mede heb helpen vieren; veel genoeg heb ik met hem gehad en al gezien wat in die groote koopstad merkwaardig is. Ook heb ik in het Overmaasche een zeer genoeglijke dag doorgebracht bij den Heer Ten Broek, on[t]vanger te Oud-Beijerland.
Maskerade te Leijden 11 junij 1850.	Op 11 junij werd binnen Leijden door H. studenten eene maskerade gegeven, voorstellende den intogt van Frederik Henderik in 's-Hertogenbosch in het jaar 1629. Ik heb dezelve met Cornelis Hanegraaf, die toen eenige dagen bij ons logeerde, zoowel als de meeste feesten die de volgende dagen gegeven werden, bijgewoond. 14 dagen later werd er door de burgerij aan de studenten een vauxhall gegeven op de Ruïne, welke met gas verlicht was, terwijl aan den overzijde een prachtig vuurwerk werd afgestoken.
24 julij 1850 Yachtclub te Rotterdam.	Op 24 julij werd te Rotterdam de wedstrijd van de Yachtclub gegeven. Ik heb dezelve door de goedheid van M. Hanegraaff bijgewoond met Cornelis H. en Henry Gevers, een zoon van den betaalmeester te 's-Hage.

Verblijf in Zeeland van 9 tot 21 aug. 1850.	Den 6 augustus ben ik weder naar Rotterdam vertrokken en heb daar 's-avonds het examen van de leerlingen van de muzikschool in De Doelen bijgewoond. Den 9. ben ik met C. Hanegraaff naar de Hr. B. Gewin, een vriend van Papa, die te Oosterland predikant is, vertrokken [ds. Bernardus Gewin (1812-1873), predikant te Oosterland 1841-1853, gehuwd met L.E.M. Schutter, waaruit Everard Egidius, 22-9-1843, Anna Maria, 14-12-1844, en Clara, 4-2-1848]. Z. Ed. heeft drie kinderen, met name Evert, die 6 jaar, Anna, die 4 j, en Clara, die 2 jaaren waren. Ook ben ik toen eens in Zierikzee geweest en heb daar gedineerd bij de Hr. Kroef, een oom van Cornelis. Gelijktijdig was daar ook een neef van mevrouw gelogeed, de Heer Schutter, die te Leijden studeert [Jacobus Didericus Adelbert Schutter, uit Dordrecht, werd op 21 augustus 1848 als 21-jarige student in de rechten geïmmatriculeerd]. Den 21 augustus ben ik weder van daar vertrokken naar Rotterdam, waar ik den volgende dag 21 augustus de verjaardag van Cornelis heb mede gevierd. Zaterdag heb ik ook nog een groot feest in De Doelen bijgewoond en zondag ben ik weder naar Leijden vertrokken.
Prijsuitdeeling van het gymnasium te Leijden 2 september 1850.	Op 2 september heeft de prijsuitdeeling van het gymnasium in de Gehoorzaal plaats gehad. Ik heb toen drie prijzen gehad: een voor de oude, een voor de nieuwe talen en een voor de wiskunde. Van de vijftien leerlingen van mijne klasse zijn er twaalf met mij tot eene hoogere klasse overgegaan. De namen dezer leerlingen zijn: A. Kuijper, A.A. Land, P.A. Broers, H.J. Kist, R.H.J. Huët, M.J. van der Marck, H.W. Stuffken, J.A. Huët, J. van Kaathoven, A.J. Wijnstroom, P. de Fremery, W.H.D. Suringar.
Zilveren bruiloft van oom E. Cunaeus op 26 junij 1851.	Op 26 junij heeft oom Cunaeus te Kouderkerk zijne zilvere bruiloft gevierd. Hij heeft bij die gelegenheid een diné te 's Molenaarsbrug gegeven, waaraan Papa, Mama, Cato en ik hebben deelgenomen.
Verblijf van C.P.E. Hanegraaff te Leiden van 19 julij tot 26 '51.	Gedurende het begin van de groote vacantie heeft C. Hanegraaff eenige dagen bij mij doorgebracht. Verscheidene merkwaardigheden dezer stad hebben wij bezigtigd, onder andere de Leeghwater, en zijn tezamen den 26 julij naar Rotterdam vertrokken om er verscheidene feesten bij te wonen.
Verblijf te Rotterdam van 26 julij tot 6 augustus '51.	Den 28sten namelijk deed Willem III aldaar zijne intrede als koning.
Zonsverduistering 28 julij '51.	De koning deed eerst eene optogt door de stad en bezigtigde daarna op Feijnoord de groote zonsverduistering, waarvan echter niet veel gezien werd doordien de lucht zeer beneveld en donker was. Des avonds was de gansche stad prachtig geillumineerd.
Verblijf in Gelderland van 6 augustus tot 9 '51.	Te Rotterdam ben ik tot 6 augustus gebleven en toen per stoomboot naar Arnhem vertrokken om Mama, die den 29 julij naar Oosterbeek vertrokken was om daar eenige dagen door te brengen bij tante Stratenus [Wilhelmine Arnoldine Jeanne Cunaeus (1800-1872), weduwe van mr. Pieter Stratenus (1799-1850)], die daar logeerde met hare dochters, te gaan halen. Ik heb daar de heerlijke omstreken bezigtigd en ben den 9 augustus wederom per stoomboot met Mama, Hortense en Adèle naar Rotterdam vertrokken. Daar hebben wij dien dag bij den Heer Hanegraaff doorgebracht en zijn vergezeld van Papa, die ons te Rotterdam was komen halen, des avonds naar Leiden vertrokken.
Prijsuitdeeling van het gymnasium op 1 sept. 1851.	Den eersten september heeft in den Gehoorzaal de openbare prijsuitdeeling plaats gehad. Van onze klasse is slechts één leerling blijven zitten: W.H. Suringar. Ik ben dus bij die gelegenheid van klasse II A tot klasse III A overgegaan.

Huwelijk van tante Van der Goes met H.J. Martini 6 mei 1852.	Den zesden mei 1852 is tante Van der Goes getrouwd met H.J. Martini van Geffen, kantonregter te Boxtel in Noord-Brabant. Tante heeft door dat huwelijk de stad Leiden den 6 mei verlaten en is verhuisd naar eene buitenplaats der Vught bij 's Hertogenbosch. Hare drie kinderen Henriette, Jacques en Hermine zijn haar daar den 13 mei gevolgd. [Henriette Theodora de Fremery (1812-1871) trouwde 1835 jhr. mr. Ewoud Julius van der Goes (1809-1842), waaruit Henriette Adrienne, Jacques Gaspard, Hermine Wilhelmine en Ewoud Henri (1845-1847); zij tr. 6 mei 1852 jhr. mr. Henri Bernard Martini, zich noemende Martini van Geffen (1814-1883)]
Verblijf te Rotterdam van 17 julij tot 2 aug. '52. Vertrek van J.C. de Fremery naar Brussel 24 julij '52. Verblijf in Zeeland van 2 tot 10 aug. '52.	Den 17 Julij is de groote zomervacantie op het gymnasium begonnen. Ik ben dien dag naar Rotterdam vertrokken en heb daar gedurende eenige tijd bij Hr. Hanegraaff gelogeed. Gedurende mijn verblijf aldaar is mijne oudste zuster Cato vertrokken naar Brussel om daar school te leggen op het kasteel Koeckelberg bij mevrouw Goussaert. Papa en Mama hebben ze daar gebragt en zijn den 30 julij teruggekeerd. Den tweede augustus ben ik met C.P.E. Hanegraaff van Rotterdam naar Zeeland bij M. Gewin te Oosterland vertrokken. Wij hebben daar de omstreken bezigtigd en hebben ook een dag te Zierikzee bij M. Kroeff doorgebragt. Wij zijn tezamen den 10 augustus weder naar Rotterdam vertrokken.
Verblijf in Brabant van 11 tot 25 aug. '52.	Den volgenden dag 11 Aug. ben ik met de Bossche boot naar 's Hertogenbosch vertrokken. Van daar ben ik dadelijk naar Ouwkerk [te Vught], de buitenplaats van tante Martini, vertrokken. Ik heb daar eenige zeer genoegelijke dagen doorgebragt en heb de buitenplaats van den ouden Heer Martini bezocht, genaamd Piazensa [Piacenza], en ook de dorpen Boxtel [waar H.B. Martini kantonrechter was] en Schijndel. Bij die gelegenheid heb ik ook de stad Den Bosch gezien en heb een diné bijgewoond bij M. de Jongh van Zwijnsbergen [jhr. Marinus Bonifacius Willem de Jonge van Zwijnsbergen (1790-1864)]. Den 20 aug. ben ik weder met de boot naar Rotterdam vertrokken in gezelschap van Willem van Watteville [Guillelmus Henricus de Watteville, uit Leiden, werd op 19 maart 1853 als 17-jarige student in de rechten geïmmatriculeerd].
Verblijf in Rotterdam van 20 tot 23 aug.	Uit Den Bosch teruggekeerd heb ik nog drie dagen te Rotterdam doorgebragt, weder bij M. Hanegraaff. Daardoor heb ik ook den verjaardag van Cornelis Hanegraaff op den 22 augustus bijgewoond en heb toen ook gehoord M. Hanegraaff 10 februarij en zijne dochter Cornelie (Lize) 16 september jarig zijn. Den 23 augustus ben ik na eene afwezigheid van ruim vijf weken naar Leiden teruggekeerd.
Prijsuitdeeling van het gymnasium 4 sep. '52.	Den vierden september heeft de jaarlijksche prijsuitdeeling weder in de Gehoorzaal plaats gehad. Ik heb bij die gelegenheid eenen prijs voor de nieuwe talen gekregen en ben van de klasse III A tot klasse IV A overgegaan. Alle andere, die met mij in dezelfde klasse waren, zijn evenzoo bevorderd. En onze klasse is tusschentijds vermeerderd, daar B.W.N. Servatius uit Assen hier op het gymnasium is gekomen, en daar J.J. Suringar is blijven zitten en alzoo bij ons is gekomen. Onze klasse bestond alzoo uit de dertien navolgende leerlingen: J.J. Suringar, A. Kuijper, H.W. Stuffken, H.J. Kist, A.A. Land, R.H.J. Huët, J.A. Huët, P.A. Broers, , M.J. van der Marck, J. van Kaathoven, C.J. de Fremery, A.J. Wijnstroom, P. de Fremery, B.W.N. Servatius.

Verblijf in Rotterdam van 24-31 dec 1852. Ferni viool.	Nog voor het einde van het jaar 1852 ben ik in Rotterdam geweest. Gedurende de Kersvacantie ben ik er van 24 tot 31 december geweest. Ik heb in dien tijd de dames Ferni tweemaal heerlijk mooie stukken op de viool hooren uitvoeren en ben den laatste december naar huis teruggekeerd.
Dood van grootpapa 14 jan. '53.	Den 14 januarij 1853 overleed in den vroegen morgen mijne grootvader Casparus de Fremery. Geboren den 15 maart 1775 had hij dus den ouderdom van ruim 77 jaar bereikt. Hij was sedert 1842 weduwnaar van vrouwe Ursule Hortense Sprecher de Bernegg, die den 3 januarij 1842 in den ouderdom van ruim 68 jaar overleden was na een huwelijk van drie en veertig en een half jaar. Woensdag den 19 januarij is grootpapa, evenals zijne vrouw, te Katwijk begraven. Dit is de eerste begrafenis geweest die ik bijgewoond heb; buiten mij is ook daar nog tegenwoordig geweest grootpapa's broeder, vier zijner kinderen en twee van zijne kleinkinderen.
Verhuizing 27 julij '53.	Daar mijn oom Jan [Johannes Andreas de Fremery, 1801-1865, tr. Aletta Johanna Cunaeus (1807-1848)] zijn huishouden in het begin van dit jaar na de dood van grootpapa had opgebroken, was het woonhuis aan de Zoutkeet ledig geworden. Den 27 julij zijn wij er dan ingekomen, terwijl mijn oom Levoir in ons huis is gekomen en zijn huis benevens de wijnkoperij en het huis van grootpapa verkocht zijn.
Verblijf te 's Gravezande van 1-8 aug. 53.	De eerste week in augustus heb ik buiten bij mijn oom Coos op Ouwendijk doorgebracht. Ik heb eenige dorpen in den omtrek gezien en ben onder andere te Monster bij Mr. Herkenrath [mr. Leonardus Joannes, 1800-1861, burgemeester van Monster; zijn oudste dochter Virginie tr. 2 november 1853 te Monster Jacobus de Fremery] geweest. Ook zijn wij te Staalduin geweest, waar men aan alle kanten een heerlijk gezigt heeft.
Tehuiskomst van Cato 6 aug. 53.	Terwijl ik te 's Gravezande was, is mijne oudste zuster Cateau van Koekelberg teruggekomen om de vakantie te Leiden door te brengen. Tegelijk met haar is Jacqueline Levoir gekomen, die echter voorgoed tehuis blijft.
Verblijf te Ouwerkerk van 12-21 aug. 53.	Na een paar dagen tehuis te zijn geweest, voornamelijk om de verjaardag van Mama 11 aug. te vieren, ben ik den 12 ^e met Cornelis Hanegraaff naar Ouwerkerk bij oom Martini gegaan. Tegelijk met ons logeerde daar eene Jufvrouw Oosterzee uit Leiden en André de Fremery, student te Delft [Andreas, geb. Leiden 14-10-1833, later eigenaar van de Leidsche Zoutkeet]. Wij hebben de dorpen Boxtel, Hintham, Berlicum, Heeswijk, Dinteren, Schijndel, Gestel en Deuten en ook een doofstommeninstituut bezocht en zijn met de twee andere logés den 21 met de boot naar Rotterdam vertrokken.
Verblijf Rotterdam van 21-29 aug. 53.	Terwijl de anderen naar Leiden gingen, ben ik nog een paar dagen bij Hr. Hanegraaff gebleven en heb daar nog van de nakermis genoten en ook den verjaardag van Cornelis bijgewoond. Den 29 ben ik zeer voldaan naar Leiden teruggekeerd.
Promotie 3 sep.	Den 3 september had de promotie van het gymnasium plaats. Ik heb die niet bij kunnen wonen, daar ik op dien dag in Den Haag bij oom Piet heb gegeten. Op 8 september zijn de lessen hervat. Mijne klasse bestond toen uit de volgende leerlingen: A. Kuijper, R.H.J. Huet, B.W. Servatius, J.A. Huet, H.J. Kist, H.W. Stuffken, C.J. de Fremery, A.J. Wijnstroom, M.J. van der Marck, J. van Kaathoven.

Zilveren bruiloft van oom Levoir 11 sept. Huwelijk van C. de Fremery en V.T. Herckenrath 2 nov.	Den 11 september vierde oom en tante Levoir hunnen zilveren bruiloft. Door de gezondheid van tante en ook om andere redenen is het zeer stil door de familie gevierd. De oudste zoon van oom Koos uit 's Gravenzand is den 2 november getrouwd met Virginie T[heresia] Herckenrath van Monster. Zij zijn naar Amerika vertrokken om zich te San Francisco te vestigen. [V.T. Herckenrath was op 11 juli 1824 te Charleston geboren, waar ook haar moeder geboren was; er waren dus al banden met Amerika. Jacobus de Fremery zou op 28 mei 1899 in Coolidge overlijden]
Vertrek van Cateau.	Cateau heeft de groote vacantie bij ons doorgebracht en is den 2 oct. weder naar Brussel vertrokken om daar nog school te liggen.
Academie-examen 10 junij '54.	----- Het begin van het jaar 1854 heeft zich voor mij door niets bijzonders gekenmerkt, maar later is het een merkwaardig jaar in mijn leven geworden. Ik was toch in maart 18 jaar geworden; reeds vroeger was er sprake geweest het gymnasiaale cursus niet geheel af te loopen en reeds uit den vijfde klasse naar de Akademie te gaan, maar ik moest dan een admissie-examen doen. Eindelijk werd daartoe besloten. Den 10 junij heb ik het met goed gevolg afgelegd; met mij evenzoo: J. van Kaathoven en B.W.N. Servatius. Het was voor mij daarom ook zeer aangenaam van het jaar student te worden, terwijl Cornelis H., den cursus te Rotterdam afgeloopen hebbende, het dus ook werd. [Janus van Kaathoven, 17, geïmmatriculeerd 27 mei 1853; Bernardus Guilielmus Nicolaus Servatius, 18, op 14 juni 1854, Cornelis Paulus Elzelinus Hanegraaff, 18, op 8 juli 1853 en Casparus Jacobus de Fremery, 18, op 14 juni 1854, allen in de rechten]
Belijdenis 16 junij 1854.	Reeds met Paschen had ik gemeend mijne belijdenis te doen, maar bijzondere omstandigheden verhinderden het voor mij. Voor Cateau evenwel niet, daar zij die te Brussel bij ds. Vent deed. De mijne echter was maar uitgesteld en ik deed haar den 16 junij bij Mr. Van Goens met de beide Huet en nog eenige anderen. Den 18 ^e daarop werd ik door hem bevestigd en heb den volgenden zondag, 25 junij, het geluk gehad aan het heilige avondmaal deel te nemen; ik had het voorregt mijne ouders ook daar te zien. Ik hoop daardoor deze plegtigheid nog meer en nog vaster in mijn geheugen te bewaren en het gouden horloge en ketting ook als zoodanig als eene herinnering aan die plegtigheid, door hen aan mij geschonken, te bewaren.
Einde van de lessen op het gym 12 julij 54.	Den 6 julij van dit jaar zijn de lessen op het gymnasium geëindigd; na de examina gehouden op 7, 8, 10 en 11 julij is er den 12 uitslag geweest. Voor velen was die uitslag niet zeer gelukkig, voor mij toch wel. Ik ben immers tot de zesde klasse bevorderd en met mij evenzoo: A. Kuijper, J.A. Huet, R.H.J. Huet en H.W. Stuffken. Ik zal echter die zesde klasse niet afloopen, maar heb nu reeds het gymnasium verlaten om met september a.s. student te worden.
Verblijf in Rotterdam van 12-19 julij, muziekfeest.	De lessen waren dit jaar vroeger dan gewoonlijk op het gymnasium geëindigd omdat er in Rotterdam een musykfeest gevierd zou worden. Door de goedheid van M. Hanegraaff heb ik ook deelgenomen aan dat feest. Het was toch een feest eenig in zijn soort. De Maatschappij tot bevordering der Toonkunst vierde haar 25-jarig bestaan. Men was reeds lang bedacht geweest dit feest op eene waardige wijze te vieren. Daartoe was er op het Nieuwe Werk te Rotterdam een gebouw opgericht dat 4000 toehoorders en een orkest en koor van 900 menschen kon bevatten. Men

	had voor de solo's uit Engeland, Duitschland en Frankrijk de beste zangers en zangeressen laten komen als: C. Tormes, J.B. Pischek, G. Roger, Jenny Ney, Mis C.H. Dolby en mevrouw S. Offermans-van Hove uit 's-Gravenhage. De eigenlijke feestdagen waren 13, 14 en 15 julij, hoewel de gansche week een feestweek was. Donderdag den 13 werd de Feestouverture van W. Hutschenruijter en het oratorium Israël in Egypte van G.F. Händel uitgevoerd. Vrijdag: de Jaargetijden, oratorium van J. Haydn, en zaterdag eerst Psalm 145, op musyk gebragt door Joh.J.H. Verhulst, en de negende symphonie van L. van Beethoven; en daarna een concert waaraan behalve al de solo's ook de Heeren Ernst Lubeck en Frans Coenen deelnamen. Het feest werd 's avonds door een prachtig vuurwerk besloten; terwijl er elken avond Vauxhal was, waaronder de illuminatie van het park à giorno bijzonder uitmuntte. Verder was er den 12 Yachtclub geweest en 's avonds een Venetiaansch feest op de Maas. Ik heb dit alles met het grootste genoegen bijgewoond en ben den 19 naar huis teruggekeerd. Teruggekeerd zijnde ben ik tot 19 julij tehuis geweest, terwijl Papa en Mama in dien tijd eenige dagen op Ouwendijk bij oom Coos gelogeed hebben.
Verblijf te Ouwerkerk van 19 julij - 7 aug.	Den 19^{den} ben ik naar tante Martini gegaan. Cornelis H. is met mij mede geweest. Wij hebben daar eenige zeer genoegelijke dagen doorgebracht tot den 7 aug. Den vorige dag, de zesde, was de verjaardag van Hermine. Wij hebben dien dag doorgebracht op den Hondsborg bij Oisterwijk. Wij hebben ook verscheidene andere uitstapjes gemaakt; onder anderen hebben wij het kasteel van Heeswijk, toebehoorende aan den heer Van den Bogaerde, gezien. Den zevenden zijn wij weder vertrokken. Jacques van der Goes is toen met ons mede gegaan en heeft een paar dagen te Delft bij zijn oom en ook bij ons doorgebracht. Ik ben zelf niet dadelijk naar Leiden teruggegaan, maar ben tot den 11^{den} aug. te Rotterdam bij M. H. geweest. In die dagen is Line H. met Cateau van Koekelberg met de vacantie tehuis gekomen, zoodat wij den 11den den verjaardag van Mama weder allen tehuis waren en dien dag dan ook zeer genoegelijk doorgebracht hebben, dankbaar dat wij hem allen in goede gezondheid mogten vieren en hopende dat dit nog menig jaar zoo het geval mag wezen.
Verblijf in Middelburg van 24 aug. – 4 sept.	Nog voor het einde der vacantie ben ik eenigen tijd uit de stad geweest, in Zeeland namelijk. Er woont daar te Middelburg nog vele familie van Papa's kant, zooals eene oude nicht Pous, wier dochter eerst met een Heer Koolhaas getrouwd is en naderhand met den Heer Tak. [Susanna Petronella de Fremery (1782-1856) tr. mr. Pieter Pous (1776-1851); hun dochter Joanna Maria (1805-1871) tr. ds. Pieter Johannes Koolhaas en ds. Adriaan Tak] Deze waren zoo vriendelijk mij bij hen te logeeren te vragen. Ook woont daar nog eene zuster van nicht Pous, nicht Visvliet [mr. Meinard Philip Marinus van Visvliet was in 1813 gehuwd met Henrietta Wilhelmina Cornelia de Fremery]. Met dezen allen heb ik kennis gemaakt. Bijna al de merkwaardigheden van het eiland Walcheren heb ik ook gezien. Zoo zijn wij te Domburg geweest, te Westkapelle waar ik den beroemden dijk en het kustlicht gezien heb, te Vlissingen waar ik de arsenalen en werven bezocht heb. Buitendien hebben wij vele tourtjes gemaakt en vele dorpen en hofsteden bezocht; zo hebben wij ook eenen dag gepasseerd op ter Linde, eene hofstede van nicht Pous.

	Zoo hebben wij ook in Middelburg zelf veel gezien, zooals het stadhuis en het museum, en zijn op den toren geklommen, van waar men een heerlijk gezigt over het gansche eiland Walcheren alsook op de omliggende wateren en eilanden heeft. Zeer voldaan en zeer met Zeeland ingenomen ben ik den 4den sept. met de boot teruggekomen.
Dood van oom Van Stralen 4 sept.	Treurig slechts dat mijne tehuiskomst, zoo spoedig door eene droevige tijding gevolgd werd. Reeds den volgenden dag vernamen wij den dood van oom Van Stralen. Eene beroerte hem den 4^{den} overkomen had zeer plotseling een einde aan zijn leven gemaakt. [mr. Hendrik van Stralen was gehuwd met Henriette Anne Jacqueline Cunaeus]
Dood van Agnes van Stralen 6 oct.	Deze treurigheid werd nog vergroot daar weinige dagen later zijne dochter Agnes van Stralen, getrouwd met den Heer Roëll, van een dooden zoon beviel en zij zelve op den 6 oktober overleed. [Johanna Agneta Catharina van Stralen, geb. 12 maart 1824, tr. 20 oktober 1852 jhr. Isaac Herman Alexander Röell (1822-1892), beviel op 10 september 1854 en overleed 6 oktober daarna]
Opening der colleges 19 sept.	Den 19 september heb ik voor het eerst de collèges bijgewoond. En na den 2^{den} oktober in het corps geinaugureerd te zijn en lid van de Societeit en van Semper Crescendo geworden te zijn, ben ik formeel student geworden.
Verblijf in Rotterdam van 17-19 feb. en 24-26 feb.	De vreeselijke strenge winter van dit jaar had de rivier de Maas voor Rotterdam geheel doen bevrozen, zoodat daar een ijsvlakte was ontstaan zooals men in geen halve eeuw gehad had. Door de vriendelijkheid van Hr. Hanegraaff heb ik de feesten, daar op het ijs gegeven, alle bijgewoond. Vooreerst op zondag 18 februari, maar vooral den volgenden zaterdag en zondag, toen het volmaakt kermis op de Maas was en duizende menschen overal zichtbaar waren. Er was eene geheele straat van tenten en kramen, verscheidene banen voor schaatsenrijders, en overal gelegenheid voor arresleden en ijsschuitjes. Op zaterdag 24 februari was er harddraverij voor arresleden op de Maas en vervolgens hardzeilen van ijsschuitjes en wedstrijden van schaatsenrijders. De dooi evenwel die inviel maakte alles voor dien dag overheerlijk schoon, maar bedierf het voor den volgenden.
Ira Aldridge 15 maart te Leiden.	Op donderdag 15 maart had ik het genoegen een zeer beroemde Moor Ira Aldridge te Leiden een stuk van Shaekspeare te zien spelen, genaamd Othella. Het was waarlijk verheven en mooi zooals hij speelde, vooral voor iemand van zulk eene afkomst als de zijne.
Verblijf in Rotterdam van 16 tot 18 maart.	Den volgenden dag 16 maart ging ik weder naar Rotterdam om eene van de grootste zangeressen te hooren, namelijk Jenny Lind. Zij gaf dien dag een concert in de groote zaal van Den Doelen. Ik hoorde haar met genoegen en met verwondering.
Terugkomst van Cato 5 april. Jenny Lind 30 april te Leiden.	Den 5 april keerde mijne zuster Cato van het kostschool te Koekelenberg voorgoed naar huis terug. Den laatsten april had ik in Leiden nogmaals het genoegen Jenny Lind te hooren. Zij gaf een concert in de comédie die van boven tot onder met menschen gevuld was, waarbij der ook Papa en Mama met al mijne zusters waren.
Feesten in Leiden van 11-16 junij.	Inmiddels naderde de tijd dat wij in Leiden feest zouden vieren. Zooals gewoonlijk om de vijf jaren zouden wij ook nu eene maskerade geven en daarbij zou dan eene gehele week van feesten enz. gegeven worden. Als onderwerp voor de

maskerade was reeds vroeger voorgesteld en goedgekeurd De intrede van Karel V binnen Dordrecht, op den 3den Junij 1515, bij gelegenheid van zijne huldiging tot Graaf van Holland.

De rollen die elk zou te vervullen hebben waren uitgedeeld, en Jongmans, Japikse, Zeller, enz. bezig kostumen, wapenen, alles enfin, in orde te brengen. Mijne rol was die van Zwitser, welke ik vervulde met zes mijner kennissen: J.F. Bijleveld, D.P.M. Graswinkel, C.P.E. Hanegraaf, H. van den Heuvel, J.O.H. Ramaer en W. Roëll, terwijl M. Hoek onze vaandeldrager en D. de Haan onze hoofdman was.

Gedurende die tijd heeft oom en tante Martini met hunne familie bij ons gelogeerd, en buitendien nog eene jufvrouw S.J.P. Egter van Wissekerke uit Zierikzee [Susanna Jacoba Petronella, geb. Zierikzee 17 juni 1835], eene vriendin van Cato op Koekelberg.

Op maandag 11 junij dan begon die feestweek; de vorige week waren de colleges geëindigd en was de vacantie begonnen. Volgens het programma was de eerste dag bestemd voor het inhalen der reünisten. Het geheele corps studenten, afgedeeld in de faculteiten, haalden hen van de spoor af en bragt hen naar de Akademie, waar zij door de praeses van ons corps J.C. de Koning verwelkomd werden. Zij bedankten ons bij monde van den Heer Vollenhove uit Rotterdam en wij trokken daarna gezamenlijk naar onze sociëteit Minerva. Verder waren er dien dag nog concerten, enz. Den volgenden dag had de maskerade plaats.

Duizende menschen waren van elders gekomen om die te zien en zij was die moeite overwaard, en liep tot aller genoegen af, bij ons allen de aangenaamste herinnering achterlatende.

Wij verzamelden ons dan voor de optocht tegen 4 uur in de Akademie en trokken van daar de gansche stad door bij dag en na eene korte pauze bij eene algemeene illuminatie die op sommige plaatsen, vooral voor de societeiten Amicitia en Minerva en voor het stadhuis enz., door gas bijzonder fraai was.

Omstreeks 12 uur was de trein ontbonden en waren wij alle ons gaan verkleeden om op Minerva nog een concert bij te wonen, ons versterkende en uitrustende van de vermoeijenissen die, hoewel groot, mij toch zeer medegevallen waren. Den volgenden dag evenwel deed zij zich nog zeer gevoelen, nog vergroot wordende door de vreeselijk

warmte die ook oorzaak was dat de Matinée Musicale aan de Vink voor velen minder aangenaam was dan het wel had kunnen wezen. 's Avonds werden wij verkwikt door eene hevige donderbui, die ons echter niet schaadde, want wij vierden feest op Amicitia, dat gemancipeerd was en ons eene soirée musicale aanbod.

Evenwel het mooie weder was voorbij en den volgenden morgen regende het verschrikkelijk. Jammer voor het groote feest dat onze sociëteit op de Ruïne zou geven. Evenwel dit feest viel toch goed uit en de regen hinderde ons niet

	voordat wij 's morgens naar huis gingen. Ook het feest dat het muziekgezelschap Sempre Crescendo den volgende dag aan de Vink gaf, viel tot veler genoegen goed uit.
Contrafeest op 26 junij.	Den laatste dag der week werd door een zomer(?)concert op Minerva geëindigd; hoewel wij door den regen genoodzaakt waren dit feest niet buiten maar in de zaal te geven, was het voor ons allen een der genoegelijkste concerten, waar wij de genootene vreugde met elkander konden bepraten en tevens afscheid nemen daar de vacantie begonnen was en de meesten, waaronder vele mijner kennissen, spoedig naar huis vertrokken.
Vertrek Hortense 17 julij.	De burgers van Leiden evenwel, dankbaar voor alles wat zij van ons genoten hadden, wilden ons nog eene contrapartij geven. Deze had plaats op 26 Junij op de Ruïne. Het was een van de prachtigste feesten ooit gegeven; rondom de musiektent was eene vloer gelegd waarop een bal champêtre gegeven werd; verder maakten gasilluminatie, keurige bloemen, enz. enz. dit feest tot een van de aangenaamste voor ons en zal zeker lang in dankbare herinnering blijven bij allen die het bijwoonden. Den 17 julij bragten Papa en Mama mijne zuster Hortense naar het kostschool te Zeist bij jufvrouw Anker. Terwijl de gouvernante Jufvrouw Scharp, die wij vroeger gehad hadden, in april vertrokken was en mijne beide andere zusters te Leiden op school gingen. -----